

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze

LZG – 4113-001-05/2014
D/14/508

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze
ul. Podgórna 9a, 65-213 Zielona Góra
T +48 68 410 66 00, F +48 68 410 66 39
lzg@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	D/14/508 – Prowadzenie gospodarki łowieckiej
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontroler	Krzysztof Jodko, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 93369 z dnia 4 grudnia 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Wymiarki, ul. Łąkowa 1, 68-131 Wymiarki (dalej jako <i>Nadleśnictwo</i>).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Edward Koszałka, Nadleśniczy (dalej jako <i>Nadleśniczy</i>). (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

W okresie objętym kontrolą, tj. od kwietnia 2012 r. do 31 marca 2014 r. (2 sezony łowieckie) roczne plany łowieckie zatwierdzano w wymaganych terminach, tj. zgodnie z § 4 ust 1 i 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 listopada 2007 r. w sprawie rocznych planów łowieckich i wieloletnich planów hodowlanych² (dalej: rozporządzenie w sprawie planów łowieckich). Jednakże znaczny poziom ich niewykonania wskazuje na ich coroczne przeszacowanie.

W Ośrodku Hodowli Zwierzyny (OHZ) podejmowano działania mające na celu realizację ustawowych zadań, tj. m.in. odtwarzano populację głuszca (stanowiącego gatunek zanikający), prowadzono polowania szkoleniowe oraz współpracowano z ośrodkami naukowymi. W każdym obwodzie łowieckim wchodzącym w skład OHZ powołano straż łowiecką.

Należycie zabezpieczano interesy zarówno Skarbu Państwa, jak i obywateli, w zakresie szkód wynikających z prowadzenia gospodarki łowieckiej. Realizowano liczne działania mające na celu ograniczenie skali szkód, a w przypadku ich wystąpienia prawidłowo dokonywano oszacowania strat oraz terminowo wypłacano odszkodowania. W obszarze tym wystąpiły jednostkowe nieprawidłowości w zakresie ewidencji szkód oraz braku udokumentowania oględzin.

Działalność łowiecka w analizowanych sezonach łowieckich zamknęła się dodatnim wynikiem finansowym. Nieprawidłowość związana z błędnym naliczeniem czynszów dzierżawnych (w wyniku przyjęcia do podstawy jego obliczenia powierzchni całkowitej zamiast użytkowej) została skorygowana w toku kontroli NIK. Wartość uzyskanych czynszów z tytułu wydzierżawienia obwodów odpowiadała kwotom umownym, a część należną tych czynszów przekazano uprawnionym gminom i Nadleśnictwu. Nieprawidłowość

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Dz. U. Nr 221, poz. 1646 ze zm.

polegająca na nierozliczeniu należnego ekwiwalentu czynszu wystąpiła w odniesieniu do Nadleśnictwa Żagań.

Należycie sprawowano nadzór nad działalnością dzierżawców obwodów łowieckich. Zastrzeżenia NIK w tym zakresie dotyczą jedynie zatwierdzenia w obydwu badanych okresach gospodarczych planów łowieckich, pomimo niekompletności wymaganych opinii.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Prawidłowość opracowania i realizacji rocznych planów łowieckich (OHZ)

Opis stanu faktycznego

1.1. Nadleśnictwo³ zarządzało dwoma obwodami łowieckimi wyłączonymi z wydzierżawienia z przeznaczeniem na OHZ:

- obwód nr 227 o powierzchni ogólnej 11.502 ha (po wyłączeniach 11.372 ha), powierzchnia leśna obwodu 8.622 ha, kategoria dobra,
- obwód nr 230 o powierzchni ogólnej 11.015 ha (po wyłączeniach 10.663 ha), powierzchnia leśna obwodu 7.470 ha, kategoria średnia.

Na terenie Nadleśnictwa znajdują się dwa obwody dzierżawione przez Koło Łowieckie Nr 5 „Cietrzew” z siedzibą w Żarach (dalej Koło Łowieckie):

- obwód nr 228 o powierzchni ogólnej 8.639 ha (po wyłączeniach 8.398 ha), powierzchnia leśna obwodu wynosi 4.680 ha, kategoria dobra,
- obwód nr 231 o powierzchni ogólnej 5.446 ha (po wyłączeniach 5.270 ha), powierzchnia leśna obwodu 4.109 ha, kategoria średnia.

Wszystkie obwody, zarówno zarządzane jak i dzierżawione, są obwodami leśnymi.

(dowód: akta kontroli str. 44-48)

1.2. Roczne plany łowieckie dotyczące obwodów nr 227 i 230 wchodzących w skład OHZ na rok gospodarczy 2012/2013 oraz 2013/2014 przedłożone zostały do zatwierdzenia dyrektorowi Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych (RDLP) w terminach określonych w § 4 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie rocznych planów łowieckich. Wszystkie plany zostały zatwierdzone. Nie dokonywano zmian planów.

(dowód: akta kontroli str. 6-37)

Plan na rok gospodarczy 2013/2014 dotyczący obwodu nr 227 nie zawierał wymaganej art. 8 ust. 3c pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie⁴ (dalej upł) opinii osoby uprawnionej do rybactwa⁵ (zaplanowano odstrzał 10 łysek). W przypadku pozostałych planów nie wystąpił obowiązek opiniowania.

(dowód: akta kontroli str. 10-15)

Analiza zezwoleń na odstrzał indywidualny oraz protokołów z polowań zbiorowych w odniesieniu do jeleni, dzików i saren wykazała, że dane wykazywane w wykonaniu planu są zgodne z dokumentacją źródłową.

(dowód: akta kontroli str. 212-214)

1.3. Na dzień 10 marca 2014 r. w obwodzie:

- nr 227 - zainstalowanych było 165 lizawek oraz 30 ambon, stworzonych było 26 szt. pasów zaporowych, 100,7 ha łąk śródleśnych i przyleśnych oraz 39 ha poletek łowieckich. Z czego w sezonie 2012/2013 wykonano 7 km pasów zaporowych, a w 2013/2014 6 ha poletek łowieckich oraz w każdym roku 3,7 ha łąk śródleśnych i przyleśnych;
- nr 230 - zainstalowanych było 13 paśników, 160 lizawek, 53 ambony, 39 szt. pasów zaporowych, 38,2 ha łąk śródleśnych i przyleśnych oraz 38,4 ha poletek łowieckich.

³ W sezonach 2012/2013 oraz 2013/2014.

⁴ Dz. U. z 2013 r., poz. 1226 r. ze zm.

⁵ Na terenie obwodu łowieckiego nr 227 znajduje się ustanowiony decyzją Wojewody Lubuskiego z dnia 20.03.2003 r. obręb hodowlany Borowe.

Z czego w sezonie 2012/2013 wybudowano 13 km pasów zaporowych, wykonano 0,5 ha poletek łowieckich oraz zagospodarowano 0,6 ha łąk śródleśnych i przyleśnych. W sezonie 2013/2014 zagospodarowano również 0,6 ha łąk śródleśnych i przyleśnych.

(dowód: akta kontroli str. 6-37, 206-208, 217-254)

Działania podejmowane przez Nadleśnictwo na obydwu obwodach w celu poprawy warunków bytowania zwierzyny dotyczyły m.in.: dostosowania budowanych zbiorników ppoż. dla potrzeb zwierzyny leśnej, przeglądów zbiorników retencyjnych wodopojów, wykładania soli lizawkowej oraz przycinki dziko rosnących drzew owocowych.

(dowód: akta kontroli str. 205)

1.4. Realizacja planu pozyskania zwierzyny w OHZ przedstawiała się następująco:

- w obwodzie nr 227
  - w roku gospodarczym 2012/2013 plan został zrealizowany w całości tylko w stosunku do jeleni. W przypadku saren, dzików i lisów plan zrealizowano nie w pełnym zakresie, tj. odpowiednio w 97,5%, 60% i 42%⁶, całkowicie nie wykonano natomiast planu w przypadku pozostałej zwierzyny drobnej⁷;
  - w sezonie 2013/2014, stosownie do § 3 ust 1 pkt 4 lit. i rozporządzenia w sprawie planów łowieckich ustalono minimalną i maksymalną liczbę zwierząt łownych do pozyskania⁸. Plan został zrealizowany tylko w przypadku jednej z 12 pozycji planu (jelenie). W pozostałym zakresie w odniesieniu do zwierzyny grubej niewykonanie planu dotyczyło: saren (ale tylko o jedną sztukę) i dzików (siedem)⁹. W przypadku zwierzyny drobnej częściowo zrealizowano plan tylko w przypadku lisów¹⁰ (18%), dla pozostałych zwierząt niezrealizowanie planu wyniosło 100%¹¹.
- w obwodzie nr 230
  - w roku gospodarczym 2012/2013 plan został zrealizowany w całości tylko w stosunku do saren. W przypadku jeleni, dzików i lisów plan zrealizowano nie w pełnym zakresie, tj. odpowiednio w 93,2%, 76% i 28,9%¹², całkowicie nie wykonano natomiast planu w przypadku pozostałej zwierzyny drobnej¹³;
  - w sezonie 2013/2014 plan został zrealizowany tylko w przypadku jednej z 12 pozycji planu (jelenie). W pozostałym zakresie w odniesieniu do zwierzyny grubej niewykonanie planu dotyczyło: saren (o dwie sztuki) i dzików (15 szt.)¹⁴. W przypadku zwierzyny drobnej częściowo zrealizowano plan tylko w przypadku lisów (13%)¹⁵, dla pozostałych zwierząt niezrealizowanie planu wyniosło 100%¹⁶.

(dowód: akta kontroli str. 6-37, 202-203)

Nadleśniczy wyjaśnił, że przyczyną niewykonania planu w zakresie pozyskania zwierzyny grubej jest wzrost populacji wilka będącego pod ochroną, który spowodował znaczne ograniczenie ilości zwierzyny płowej i czarnej, a także przez swoją obecność powoduje przemieszczanie się jej w obrębie ogromnych kompleksów leśnych. W odniesieniu do

⁶ Z zaplanowanych 80 szt. saren pozyskano łącznie z ubytkami 78 szt., z zaplanowanych 100 szt. dzików pozyskano łącznie z ubytkami 60 szt., z zaplanowanych 50 szt. lisów pozyskano 21 szt.

⁷ Zaplanowano do pozyskania: jenoty 10 szt., borsuki 5 szt. kuny 5 szt., norki amerykańskie 200 szt., szopy pracze 5 szt., dzikie kaczkę 45 szt., słonki 20 szt., tchórze 5 szt.

⁸ Dla zwierzyny grubej od 90% do 110% liczby planowanej i od 85% do 115% w przypadku zwierzyny drobnej (zmiana ww. rozporządzenia w tym zakresie weszła w życie z dniem 5.02.2013 r.).

⁹ Z zaplanowanych 68 szt. saren pozyskano łącznie z ubytkami 60 szt. (min liczba 61 szt.) natomiast z zaplanowanych 110 szt. dzików pozyskano łącznie z ubytkami 92 szt. (min liczba 99 szt.).

¹⁰ Z 55 szt. zaplanowanych pozyskano 10 szt. (min 47 szt.).

¹¹ Zaplanowano do pozyskania: jenoty 13 szt., borsuki 7 szt. kuny 14 szt., norki amerykańskie 220 szt., szopy pracze 12 szt., dzikie kaczkę 50 szt., słonki 20 szt., tchórze 7 szt.

¹² Z zaplanowanych 88 szt. jeleni pozyskano łącznie z ubytkami 82 szt., z zaplanowanych 100 szt. dzików pozyskano 76 szt., z zaplanowanych 45 szt. lisów pozyskano 13 szt.

¹³ Zaplanowano do pozyskania: jenoty 10 szt., borsuki 5 szt. kuny 5 szt., norki amerykańskie 200 szt., szopy pracze 5 szt., dzikie kaczkę 45 szt., słonki 20 szt., tchórze 5 szt.

¹⁴ Z zaplanowanych 30 szt. saren pozyskano 25 szt. (min liczba 27 szt.) natomiast z zaplanowanych 117 szt. dzików pozyskano 90 szt. (min liczba 105 szt.).

¹⁵ Z 60 szt. zaplanowanych pozyskano 8 szt. (min 52 szt.).

¹⁶ Zaplanowano do pozyskania: jenoty 15 szt., borsuki 8 szt. kuny 13 szt., norki amerykańskie 17 szt., szopy pracze 12 szt., dzikie kaczkę 20 szt., gołębie grzywacze 10 szt. słonki 5 szt. tchórze 10 szt.

zwierzyny drobnej Nadleśniczy wyjaśnił, że zaplanowanie jej pozyskania wynika z oferty przygotowanej dla myśliwych zagranicznych, jednak nie było zainteresowania tą grupą zwierząt, zatem plan nie został zrealizowany. Nadleśniczy dodał, że w kolejnych latach ograniczone zostaną plany odstrzału zwierzyny zarówno grubej jak i drobnej.

(dowód: akta kontroli str. 206-208)

Dane dotyczące wykonania odstrzału jeleni, dzików oraz saren zawarte w planach na rok następny były zgodne dokumentacją źródłową.

(dowód: akta kontroli str. 204)

1.5. W okresie objętym kontrolą wydano 353 upoważnień¹⁷ na odstrzał indywidualny – wszystkie ujęto w prowadzonych w OHZ ewidencjach (system SILP – System Informatyczny Lasów Państwowych). Upoważnienia do wykonywania polowania, stosownie do § 22 ust. 5 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków wykonywania polowania i znakowania tusz¹⁸, każdorazowo były zwracane po ich wykorzystaniu.

(dowód: akta kontroli str. 194-200, 212-214)

Książki ewidencji pobytu myśliwych na polowaniu indywidualnym, prowadzone w formie zgodnej z obowiązującymi wymogami, dostępne były u leśniczych ds. łowieckich poszczególnych obwodów.

(dowód: akta kontroli str. 190-193)

W przypadku polowań zbiorowych sporządzano wymagane przepisem § 42 ust. 2 ww. rozporządzenia protokoły, w których odnotowywano m.in. ilość i rodzaj pozyskanej zwierzyny.

(dowód: akta kontroli str. 212-214)

1.6. Analiza procedur dopuszczania do polowań przeprowadzona w odniesieniu do 10 myśliwych krajowych oraz 10 zagranicznych wykazała, że we wszystkich przypadkach w upoważnieniach zamieszczano wymagane informacje o upolowanych zwierzętach oraz o sposobie ich zagospodarowania. Po zakończeniu polowania sporządzano stosowne protokoły oraz wnoszono opłaty za zdobyte trofea i pozyskane tusze, jeżeli były zabierane na użytek własny. W przypadku polowań z udziałem myśliwych krajowych każdorazowo sprawdzano przed wydaniem indywidualnego upoważnienia ważność legitymacji PZŁ oraz pozwolenie na posiadanie broni myśliwskiej wymagane art. 42 ust. 2 upł.

(dowód: akta kontroli str. 212-214)

Wszystkie polowania indywidualne oraz zbiorowe z udziałem myśliwych zagranicznych organizowane były przez biuro polowań, na podstawie umowy zawartej z Nadleśnictwem¹⁹. W umowie nie zawarto zapisów zobowiązujących przedsiębiorcę do weryfikacji wymaganych uprawnień oraz pozwoleń na posiadanie broni myśliwskiej przez myśliwych. W Nadleśnictwie brak było również dokumentacji potwierdzającej weryfikację ww. uprawnień oraz potwierdzającej fakt obecności przedstawiciela zarządcy będącego członkiem PZŁ w polowaniu wykonywanym przez myśliwego zagranicznego, co jest wymogiem wynikającym z art. 43 ust. 1a upł.

(dowód: akta kontroli str. 212-214, 319-340)

Specjalista ds. łowiectwa wyjaśnił, że każdorazowo przy wydawaniu upoważnienia, sprawdza pozwolenie na broń, przynależność do PZŁ oraz zaświadczenie o przestrzeleniu raz na rok broni. Gdy upoważnienie pobiera leśniczy to on wykonuje te czynności. W przypadku myśliwych zagranicznych wszystkie wymagane uprawnienia sprawdzane są przez biuro polowań. W sprawie obecności na polowaniu przedstawiciela zarządcy specjalista wyjaśnił, że w takich przypadkach myśliwy przebywa zawsze z leśniczym ds. łowieckich, a w przypadku gdy poluje więcej niż jeden myśliwy podprowadzaniem zajmuje się, zgodnie z umową zawartą z Zakładami Usług Leśnych (ZUL), osoba zatrudniona przez ZUL.

(dowód: akta kontroli str. 215-216, 217-254)

¹⁷ W sezonie 2012/2013 - 164 szt., a w 2013/2014 – 189 szt.

¹⁸ Dz. U. z 2005 r. Nr 61, poz. 548 ze zm.

¹⁹ Umowa z „International Sporting Travel Polska” Sp. z o.o. zawarta 23.03.2004 r. na okres do 31.03.2014 r.

W sprawie braku zapisów zobowiązujących przedsiębiorcę do weryfikacji wymaganych uprawnień oraz pozwoleń na posiadanie broni myśliwskiej przez myśliwych Nadleśniczy wyjaśnił, że zgodnie art. 21 ust. 1 upł. przedsiębiorca świadczący usługi turystyczne obejmujące polowania obowiązany jest zdać egzamin ze znajomości zasad wykonywania polowania i to na przedsiębiorcy spoczywa obowiązek weryfikacji posiadania przez myśliwych wymaganych uprawnień i pozwoleń. Odpowiedni zapis zobowiązujący biuro polowań do składania oświadczeń o dokonaniu ww. weryfikacji został umieszczony w umowie obowiązującej od sezonu 2014/2015.

(dowód: akta kontroli str. 256-260, 341-343)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Nadleśniczy sporządził, a następnie przekazał do zatwierdzenia roczny plan łowiecki na sezon 2013/2014 dla obwodu nr 227 (OHZ), w którym ujęto odstrzał łysek, pomimo, iż nie był on opiniowany przez uprawnionych do spraw rybactwa w rozumieniu ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym²⁰. Powyższe stanowiło naruszenie art. 8 ust. 3c pkt. 2 upł.

Na terenie obwodu łowieckiego nr 227 znajduje się ustanowiony decyzją Wojewody Lubuskiego z dnia 20.03.2003 r. obręb hodowlany Borowe.

(dowód: akta kontroli str. 10-15, 209-211)

Nadleśniczy wyjaśnił m.in., że Nadleśnictwo zaplanowało do odstrzału na rok gospodarczy 2012/2013 w obwodzie nr 227, 10 sztuk łysek lecz były one przewidziane do odstrzału na akwenach, nie wchodzących w skład rybackich obrębów hodowlanych. Opinia prowadzącego gospodarkę rybacką na obrębie hodowlanym dotycząca rocznego planu łowieckiego w zakresie pozyskania piżmaka i łyśki jest wymagana tylko w przypadku zamiaru pozyskania tych gatunków na wodach obrębu rybackiego i zgody uprawnionego do rybactwa na wykonanie takiego polowania na danym obrębie hodowlanym. Jeżeli zarządca obwodu łowieckiego lub prowadzący gospodarkę nie wyrażą zgody na wstęp na obręb hodowlany, opiniowanie jest bezprzedmiotowe.

(dowód: akta kontroli str. 206-208)

Zdaniem NIK, wymóg opiniowania rocznych planów łowieckich, w których założono pozyskanie łyśki dotyczy wszystkich obwodów łowieckich, na których znajdują się obręby hodowlane.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

2. Realizacja przez ośrodek hodowli zwierzyny ustawowo określonych celów funkcjonowania

Opis stanu
faktycznego

2.1. Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa pismem z 19 grudnia 1994 r.²¹, na podstawie art. 16 ust. 1 ówczesnie obowiązującej ustawy z dnia 17 czerwca 1959 r. o hodowli, ochronie zwierząt i prawie łowieckim²² wyłączył z wydzierżawienia obwody łowieckie przeznaczając je na Ośrodki Hodowli Zwierzyny (OHZ) na terenie 42 ówczesnych województw, w tym w województwie zielonogórskim m.in. trzy obwody nr 152, 153 i 158. W piśmie nie określono okresu wyłączenia z wydzierżawienia obwodów łowieckich oraz nie określono celów funkcjonowania OHZ. W dniu 3 grudnia 1997 r. Wojewoda Zielonogórski rozporządzeniem nr 16²³ w sprawie podziału obszaru

²⁰ Dz. U. z 2009 r. Nr 189, poz. 1471 ze zm.

²¹ Nr DiŁ-7551/12/94.

²² Dz. U. z 1973 r. Nr 33, poz. 197 ze zm.

²³ Dziennik Urzędowy Województwa Zielonogórskiego - nr 20 z 17 grudnia 1997 r.

województwa na obwody łowieckie zmienił dotychczasowe obwody łowieckie, i tak z obwodu nr 152 oraz części obwodu nr 153 został utworzony obwód nr 144 (o pow. 12.210 ha), natomiast z obwodu nr 158 oraz części o obwodu nr 153 został utworzony obwód nr 151 (o pow. 10.434 ha). Następnie w dniu 11 lutego 2008 r. Sejmik Województwa Lubuskiego uchwałą nr XIX/168/2008²⁴ zmienił obowiązujące numery, obwód nr 144 otrzymał nr 227 (o pow. 11.502 ha), a obwód nr 151 otrzymał nr 230 (o pow. 11.015 ha).

(dowód: akta kontroli str. 68-71)

2.2. Dyrektor RDLP w Zielonej Górze zarządzeniem nr 16 z dnia 28 marca 2008 r. określił zasady tworzenia i funkcjonowania OHZ Lasów Państwowych na terenie RDLP w Zielonej Górze, natomiast w zakresie realizacji celów wskazał przepisy wynikające z art. 28 ust. 2 upł.

Z art. 28 upł wynika m.in., że Minister właściwy ds. środowiska może w drodze decyzji wyłączyć obwody łowieckie z wydzierzawienia i przekazać je na czas nie krótszy niż 10 lat w zarząd z przeznaczeniem na OHZ, w których oprócz polowania realizowane będą takie cele jak m.in. prowadzenie badań naukowych, odtwarzanie populacji zanikających gatunków zwierząt dziko żyjących, prowadzenie szkoleń z zakresu łowiectwa.

(dowód: akta kontroli str. 72-76)

2.3. W celu realizacji zadań, wynikających między innymi z art. 28 ust. 2 Prawa łowieckiego w obwodach nr 227 i 230 Nadleśnictwo podejmowało następujące działania:

- W sezonie 2013/2014 uczestniczyło w realizacji projektu *Znaczenie zwierząt wolno żyjących jako rezerwuaru bakteryjnych, wirusowych i pasożytniczych czynników chorobotwórczych dla ludzi i zwierząt domowych* realizowanego przez Państwowy Instytut Weterynaryjny – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach.
- W ramach porozumienia o współpracy, zawartego między Instytutem Biotechnologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Zielonogórskiego i RDLP w Zielonej Górze, Nadleśnictwo uczestniczy w prowadzeniu badań z zakresu między innymi: gospodarki leśnej gospodarki łowieckiej, ochrony lasu. Uniwersytet Zielonogórski jest zobowiązany w ramach tej współpracy do udostępniania pracownikom RDLP między innymi: publikacji będących rezultatem prowadzonych badań oraz kopii prac doktorskich, magisterskich i licencjackich, które są deponowane we właściwych wydziałach RDLP.
- W ramach projektu *Czynna ochrona nizinnych populacji głuszca (Tetrao urogallus L.) na terenie Borów Dolnośląskich i Puszczy Augustowskiej*, prowadzonego przez sąsiednie Nadleśnictwo Ruszów (RDLP Wrocław), podpisano porozumienie w sprawie określenia zasad współpracy w zakresie wdrażania działań związanych z poprawą warunków bytowania (biotopu) głuszca na terenie Borów Dolnośląskich w ramach instrumentu LIFE+, a Nadleśniczy Nadleśnictwa Wymiarki został powołany w skład Zespołu Projektowego. Do podstawowych działań w ramach tego projektu należy między innymi wprowadzenie do środowiska naturalnego ok. 265 osobników głuszca, poprawa warunków jego bytowania poprzez budowę oczek wodnych i zastawek, przycinanie pędów borówki czernicy w celu rozkrzewiania, usuwanie nadmiernych ilości nalotu i podrostu sosnowego, znakowanie istniejących grodzień, punktowe wykładanie gastrolitów, ograniczanie liczebności drapieżników naziemnych.
- W sezonie 2013/2014 zorganizowano polowanie szkoleniowe w obwodzie nr 230 w dniu 11 stycznia 2014 roku.
- Obowiązki prowadzenia obwodów powierzono pracownikom przygotowanym merytorycznie do tych prac (wykształcenie leśne oraz uprawnienia selekcyjne). Ponadto osoby te uczestniczyły w szkoleniach dotyczących szacowania szkód wyrządzanych przez zwierzynę łowną w uprawach rolnych.

(dowód: akta kontroli str. 83-84, 85-99)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

²⁴ Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego nr 16, poz. 382.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

3. Stan zabezpieczenia interesów Skarbu Państwa i obywateli w zakresie szkód wynikających z prowadzenia gospodarki łowieckiej

Opis stanu faktycznego

3.1. W obwodach zarządzanych (OHZ) i dzierżawionych w badanych okresach gospodarczych zarejestrowano szkody w uprawach rolnych na łącznej powierzchni zredukowanej 242,7 ha i tak:

- a) w sezonie 2012/2013 łączna zredukowana powierzchnia szkód wyniosła **135,7 ha** w tym:
- w obwodzie nr 227 (OHZ) - 17,0 ha,
  - w obwodzie nr 230 (OHZ) - 62,7 ha,
  - w obwodzie nr 228 (dzierżawiony) - 29,0 ha,
  - w obwodzie nr 231 (dzierżawiony) - 27,0 ha.
- b) w sezonie 2013/2014 łączna zredukowana powierzchnia szkód wyniosła **107,0 ha** w tym:
- w obwodzie nr 227 (OHZ) - 16,1 ha,
  - w obwodzie nr 230 (OHZ) - 24,2 ha,
  - w obwodzie nr 228 (dzierżawiony) - 30,0 ha,
  - w obwodzie nr 231 (dzierżawiony) - 36,7 ha.

(dowód: akta kontroli str. 10-37, 52-67, 112-115)

W celu zapobiegania szkodom Nadleśnictwo podejmowało na terenie OHZ działania polegające m.in. na budowie, monitorowaniu oraz naprawie grodzień zabezpieczających pola, kierowaniu myśliwych w rejony zagrożone szkodami w uprawach rolnych, organizowaniu nocnych patroli przy uprawach narażonych szczególnie na szkody ze strony zwierzyny leśnej, uprawie poletek łowieckich celem utrzymania zwierzyny w lesie, systematycznym dokarmianiu zwierzyny w okresie wiosenno-letnim.

(dowód: akta kontroli str. 255)

Na obwodach dzierżawionych Koło Łowieckie w ramach ochrony pól przed szkodami m.in. udostępniało rolnikom odstraszacze, prowadziło dyżury przy zagrożonych uprawach rolnych, dokarmiało zwierzęta w pasach zaporowych przed polami uprawnymi.

(dowód: akta kontroli str. 115-117)

Szkody wyrządzone w uprawach, młodnikach i pozostałych drzewostanach spowodowane były głównie przez jelenie i samy. Zredukowana powierzchnia szkód na terenie poszczególnych obwodów zarządzanych i dzierżawionych w badanych latach gospodarczych sukcesywnie ulegała zmniejszeniu i wynosiła:

- a) w sezonie 2012/2013 – 392,88 ha w tym:
- w obwodzie nr 227 (OHZ) - 127,88 ha,
  - w obwodzie nr 230 (OHZ) - 139,91 ha,
  - w obwodzie nr 228 (dzier.) - 80,38 ha,
  - w obwodzie nr 231 (dzier.) - 44,71 ha.
- b) w sezonie 2013/2014 - 283,80 ha w tym:
- w obwodzie nr 227 (OHZ) - 108,19 ha,
  - w obwodzie nr 230 (OHZ) - 102,74 ha,
  - w obwodzie nr 228 (dzier.) - 54,63 ha,
  - w obwodzie nr 231 (dzier.) - 18,24 ha.

(dowód: akta kontroli str. 159-175)

W żadnym z obwodów zarządzanych i dzierżawionych nie zanotowano szkód powstałych przy wykonywaniu polowań.

(dowód: akta kontroli str. 117, 255)

3.2. Nadleśnictwo, stosownie do § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych²⁵ (dalej: *rozporządzenie w sprawie szacowania szkód*), poinformowało²⁶ właściwych miejscowo wójtów, burmistrzów oraz Izbę Rolniczą w Zielonej Górze o osobach uprawnionych do przyjmowania zgłoszeń szkód wyrządzonych przez dziki, łosie, jelenie, danielę i sarny w uprawach i płodach rolnych.

(dowód: akta kontroli str. 129)

Na terenie obwodu nr 227 (OHZ) w sezonie:

- 2012/2013 zgłoszono 24 szkody. Wszystkie rozpatrzono pozytywnie. W jednym przypadku (pomimo pozytywnego rozpatrzenia zgłoszenia szkody) poszkodowany skierował sprawę na drogę sądową z uwagi na zaniżoną w jego ocenie oszacowaną kwotę odszkodowania (powództwo zostało oddalone);
- 2013/2014 zgłoszono 36 szkód, z czego 34 rozpatrzono pozytywnie. Dwa zgłoszenia (z 8 i 23 października 2013 r.) rozpatrzono negatywnie z uwagi na niezasadne²⁷, w ocenie Nadleśnictwa, roszczenia (na dzień 12 stycznia 2015 r. sprawy toczyły się przed sądem). Zgłoszenia rozpatrzone negatywnie nie zostały ujęte w ewidencji zgłoszeń szkód łowieckich oraz nie zostały sporządzone protokoły z oględzin oraz ostatecznego szacowania szkody.

(dowód: akta kontroli str. 135-142, 144-155)

Na terenie obwodu nr 230 (OHZ) w sezonie:

- 2012/2013 zgłoszono 63 szkody. We wszystkich przypadkach zgłoszenia zostały rozpatrzone pozytywnie, a szkody były szacowane przez przedstawiciela zarządcy,
- 2013/2014 zgłoszono 50 szkód, We wszystkich przypadkach zgłoszenia zostały rozpatrzone pozytywnie, a szkody były szacowane przez przedstawiciela zarządcy.

Żaden z poszkodowanych nie skierował sprawy na drogę sądową.

(dowód: akta kontroli str. 130-134, 141-142, 155)

Analiza 10 postępowań²⁸ wykazała, że:

- wszystkie przeprowadzono z zachowaniem zasad i terminów określonych w rozporządzeniu w sprawie szacowania szkód,
- w dwóch przypadkach poszkodowani wnieśli zastrzeżenia do protokołu szacowania szkód²⁹ (z czego w jednym przypadku poszkodowany wniósł pozew do sądu – powództwo zostało oddalone),
- w jednym przypadku szacowania wysokości szkody dokonał rzeczoznawca z Ośrodka Rzeczoznawców SITR w Kalsku,
- nie wystąpił przypadek uczestnictwa w postępowaniu przedstawiciela izby rolniczej,
- odszkodowania wypłacono terminowo.

(dowód: akta kontroli str. 141-142)

3.3. W 2012 r. łączne koszty ochrony lasu przed zwierzyną wyniosły 190.298,20 zł³⁰, z tego na terenie OHZ 128.725,40 zł (w tym: obwód nr 227 – 90.713,43 zł i obwód nr 230 – 38.011,97 zł), natomiast na terenie obwodów dzierżawionych łączna wydatkowana kwota

²⁵ Dz. U. Nr 45, poz. 272.

²⁶ Pismem z dnia 16.06.2010 r.

²⁷ W jednym przypadku roszczenie dotyczyło szkody w poplonie ściemiskowym. W drugim przypadku szkoda została wyrządzona przez dziki na terenie objętym programem rolno-środowiskowym mającym na celu zachowanie walorów przyrodniczych, w tym bytowania na nim zwierząt dziko żyjących.

²⁸ O najwyższych kwotach wypłaconych odszkodowań – po pięć z każdego badanego OHZ.

²⁹ W ocenie jednego z poszkodowanych: zaniżona cena zboża przyjęta do obliczeń, a w drugim przypadku: zaniżona cena plonu z jednego hektara.

³⁰ Koszty ochrony lasu przed zwierzyną bez kosztów demontażu grodzień.

wyniosła 61.572,80 zł (w tym: obwód nr 228 – 39.672,49 zł i obwód nr 231 - 21.900,31 zł). W 2013 r. łączne koszty wyniosły 303.709,54 zł z tego na terenie OHZ 187.814,91 zł (w tym: obwód nr 227 – 108.969,70 zł i obwód nr 230 – 78.845,21 zł), natomiast na terenie obwodów dzierżawionych 115.894,63 zł (w tym: obwód nr 228 – 80.101,07 zł oraz obwód nr 231 – 35.793,56 zł).

(dowód: akta kontroli str. 176-189)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Mimo obowiązku wynikającego z § 1 ust. 3 rozporządzenia w sprawie szacowania szkód, w ewidencji nie odnotowano wszystkich zgłoszeń szkód łowieckich. Za sezon 2013/2014 brak było dwóch spośród 36 zgłoszeń z terenu obwodu nr 227 (tj. z dnia 8 i 23.10.2013 r.).

(dowód: akta kontroli str. 135-142,144-155)

Leśniczy ds. łowieckich na terenie obwodu 227, zobowiązany do prowadzenia ewidencji zgłoszeń szkód wyjaśnił, że zgłoszenia, o których mowa zostały odnotowane w rejestrze korespondencji dotyczącej skarg przychodzących na adres siedziby Nadleśnictwa i uznał, że nie ma już potrzeby rejestrowania tego faktu w prowadzonej przeze mnie ewidencji. Zadeklarował, że będzie rejestrował w ewidencji wszystkie zgłoszenia.

(dowód: akta kontroli str. 143)

NIK wskazuje, że fakt odnotowania zgłoszenia szkody w rejestrze korespondencji nie zwalnia z obowiązku ujęcia zgłoszenia w ewidencji.

2. Mimo obowiązku wynikającego z § 2 ust. 5 rozporządzenia w sprawie szacowania szkód nie sporządzone zostały w dwóch przypadkach protokoły z oględzin (wstępnego szacowania szkody), tj. dokonanych 8 i 23 października 2013 r. na terenie obwodu nr 227.

(dowód: akta kontroli str. 135-142,144-155)

W sprawie braku protokołów Leśniczy ds. łowieckich odpowiedzialny za szacowanie szkód łowieckich na terenie obwodu nr 227 wyjaśnił m.in., że w sprawach tych pomimo dokonania oględzin nie sporządził protokołów, ponieważ chciał skonsultować się z radcą prawnym oraz przełożonym w celu podjęcia decyzji o sposobie dalszego postępowania. Zadeklarował, że od tej pory będzie sporządzał protokół z przeprowadzonych oględzin w każdym przypadku.

(dowód: akta kontroli str. 143)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

4. Efekty finansowe i wywiązywanie się zarządców obwodów łowieckich z zobowiązań na rzecz Skarbu Państwa

Opis stanu
faktycznego

4.1. Zgodnie z zarządzeniem nr 81 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 9 listopada 2012 r. w sprawie wprowadzenia oferty minimalnej na sprzedaż polowań i trofeów w OHZ Lasów Państwowych, dyrektor RDLP określił i wprowadził na sezony 2012/2013 i 2013/2014 oferty cenowe na sprzedaż polowań w OHZ zarządzanych przez nadleśnictwa RDLP w Zielonej Górze: z pełnym i ograniczonym zakresem świadczeń oraz ofertę polowań dla nadleśnictw RDLP w Zielonej Górze, które podpisały umowę na sprzedaż polowań za pośrednictwem biura polowań IST Polska sp. z o.o. Oferta cenowa w ograniczonym zakresie świadczeń w sezonach 2012/2013 i 2013/2014 była średnio wyższa o 50% - 125% od oferty minimalnej³¹.

(dowód: akta kontroli str. 270-318)

³¹ Przykładowo w sezonie 2012/2013 za postrzelenie jelenia byka cena wynosiła 450 zł przy minimalnej 200 zł, postrzelenie sarny kozła odpowiednio 160 zł minimalna kwota 100 zł, w przypadku dzika 120 zł minimalna kwota 50 zł.

4.2. Sprzedażą polowań na terenie OHZ zajmowało się biuro polowań³² - na podstawie umowy z 23 marca 2004 r., zawartej na czas określony³³.

Wartość wystawionych przez Nadleśnictwo faktur, z realizacji przez biuro ww. umowy, wyniosła łącznie 510,9 tys. zł³⁴ (faktury opłacone zostały terminowo).

(dowód: akta kontroli str. 319-330, 344-380)

4.3. Wynik finansowy (księgowy) OHZ w latach 2012, 2013 i 2014 wyniósł odpowiednio: +187.933,74 zł, +117.430,33 zł oraz +129.571,58 zł (według stanu na 22.01.2015 r.), a w sezonach łowieckich 2012/2013 i 2013/2014 wyniósł odpowiednio +141.504,92 zł i +136.737,66 zł.

Przychody OHZ ogółem w sezonie 2013/2014 wyniosły 449.613 zł i były niższe od przychodów w sezonie 2012/2013 o 12,9 tys. zł. Spadek przychodów spowodowany był m.in. niższymi przychodami za zwierzynę odstrzeloną i odłowioną o 4,4% (wyniosły 359,2 tys. zł), natomiast przychody ze sprzedaży polowań wzrosły w stosunku do sezonu 2012/2013 o 4,0% (wyniosły 90,4 tys. zł).

Wydatki ogółem w sezonie 2013/2014 wyniosły 312.875 zł i były niższe od kosztów w 2012/2013 o 8,1 tys. zł. Wzrost kosztów w sezonie 2013/2014 r. nastąpił m.in. w zakresie zabezpieczenia upraw, dokarmianiu zwierzyny oraz organizacji polowań, odłowów i zasiedleń.

Koszty ochrony lasu przed zwierzyną we wszystkich obwodach łowieckich (ujmowane w kosztach działalności podstawowej) w sezonie 2013/2014 wynoszące 483,6 tys. zł były wyższe niż w sezonie 2012/2013 o 67,6% (wzrost wynikał ze zwiększenia powierzchni młodników, a tym samym niezbędnego grodzenia).

(dowód: akta kontroli str. 381-383, 260)

Nadleśnictwo nie prowadziło analizy ekonomicznej funkcjonowania OHZ. Zgodnie z Zarządzeniem nr 16 Dyrektora RDLP z dnia 28 marca 2008 r. analiza taka jest przeprowadzana przez stanowisko ds. gospodarki łowieckiej w RDLP.

(dowód: akta kontroli str. 72-76)

4.4. Wynik finansowy z działalności Nadleśnictwa w zakresie łowiectwa za sezony 2012/2013 i 2013/2014 wyniósł odpowiednio 157,8 tys. zł i 153,3 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 384-390)

4.5. Ekwiwalent za obwody łowieckie wyłączony z wydzierżawienia obliczony został przez Nadleśnictwo jako iloczyn średniego czynszu netto za dzierżawę w obwodach nr 228 i 231 w przeliczeniu na 1 ha i powierzchni OHZ.

Ekwiwalent obliczony na podstawie wyżej przedstawionego algorytmu wyniósł:

- w sezonie 2012/2013: 5.011,89 zł dla obwodu nr 227 i 5.822,77 zł dla obwodu nr 230,
- w sezonie 2013/2014 odpowiednio dla ww. obwodów: 5.122,65 zł i 5.951,45 zł.

(dowód: akta kontroli str. 416, 419-420, 444-445)

Podstawą do wyliczenia ekwiwalentu m.in. w oparciu o kwotę netto była, według wyjaśnień Nadleśniczego, treść art. 15 ust.6 ustawy podatku od towarów i usług, zgodnie z którą nie uznaje się za podatnika organów władzy publicznej oraz urzędów obsługujących te organy w zakresie realizowanych zadań nałożonych odrębnymi przepisami prawa, dla realizacji których zostały one powołane, z wyłączeniem czynności wykonywanych na podstawie zawartych umów cywilnoprawnych. Przekazanie obwodów łowieckich w zarząd następuje decyzją administracyjną, a nie umową cywilnoprawną, zatem przychody z tej czynności nie podlegają opodatkowaniu VAT.

(dowód: akta kontroli str. 256-260)

Ekwiwalent, stosownie do art. 31 ust. 2 upł, został rozdysponowany pomiędzy gminy, na terenie których zlokalizowane były obwody wchodzące w skład OHZ: za sezon 2012/2013 w październiku 2012 r., a za sezon 2013/2014 w sierpniu 2013 r. Nie przekazano natomiast należnego ekwiwalentu Nadleśnictwu Żagań.

(dowód: akta kontroli str. 79-80, 417-418, 420, 445)

³² „International Sporting Travel Polska” Sp. z o.o. z siedzibą w Zielonej Górze.

³³ Od 01.04.2004 r. do 31.03.2014 r.

³⁴ W sezonie 2012/2013 - 222.865,79 zł, a w sezonie 2013/2014 - 288.065,23 zł.

Czynsz z tytułu dzierżawy obwodów nr 228 i 231 pobrany przez Nadleśnictwo wyniósł łącznie 68.170,41 zł (kwestię czynszów szczegółowo przedstawiono w pkt. 5.3. wystąpienia).

Część należną z tytułu ww. czynszów (22.846,60 zł) przekazano wszystkim uprawnionym, tj. gminom, na terenie których leżały wydzielone obwody oraz jednemu nadleśnictwu - za sezon 2012/2013 w październiku 2012 r., a za 2013/2014 w sierpniu 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 79-80, 417-418, 420, 445)

4.6. W celu sporządzenia zeznania CIT-8 dla całego Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasów Państwowych, Nadleśnictwo przekazywało do RDLP informacje na jednolitych dla wszystkich jednostek wzorach załączników do sprawozdań finansowych.

(dowód: akta kontroli str. 391-394, 401-413)

Nadleśnictwo nie występowało z wnioskami o interpretacje przepisów prawa z zakresu objętego kontrolą.

Otrzymało natomiast informację z jednostki nadrzędnej dotyczącą klasyfikacji czynności z zakresu gospodarki łowieckiej wg PKWiU. Stawki VAT stosowane w gospodarce łowieckiej wynosiły: z tytułu organizacji polowania - 23%, sprzedaż tusz - 5% oraz trofeów do 31.03.2013 r. - 5%, a od 1.04.2013 r. - 23%.

(dowód: akta kontroli str. 391-394, 478-480)

Wysokość podatku VAT należnego dotyczącego gospodarki łowieckiej za sezon 2012/2013 wynosiła 38.769,97 zł (w tym VAT 5% - 18.780,42 zł, VAT 23% - 19.989,55 zł.), a za sezon 2013/2014 wynosiła 86.118,54 zł. (w tym VAT 5% - 4.803,56 zł, VAT 23% - 81.314,98 zł).

(dowód: akta kontroli str. 414-415, 391-394)

4.7. W kontrolowanym okresie w Nadleśnictwie nie były prowadzone kontrole przez Urząd Skarbowy.

(dowód: akta kontroli str. 391-394)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Wbrew wymogom określonym w art. 31 upł, Nadleśnictwo nie obliczyło i nie przekazało Nadleśnictwu Żagań, w obydwu badanych sezonach łowieckich, należnego ekwiwalentu w łącznej kwocie 5.899,92 zł.

(dowód: akta kontroli str. 79-80, 417-418, 420, 445)

Nadleśniczy wyjaśnił, że: Mając na uwadze postanowienia art. 31 ust. 2 ustawy Prawo łowieckie, które mają zastosowanie do regulacji art. 31 ust.3, należało przyjąć, że ekwiwalent naliczony od powierzchni państwowych gruntów przypada zarządcy obwodu Nadleśnictwu Wymiarki, a naliczony za pozostałą powierzchnię obwodu łowieckiego gminom, na której znajduje się ta pozostała powierzchnia. Tym samym brak było podstaw do przekazania części ekwiwalentu Nadleśnictwu Żagań. Należy podkreślić, że w związku z nieprzekazaniem części ekwiwalentu Nadleśnictwu Żagań: Skarb Państwa nie poniósł żadnych strat wskutek takiego podziału ekwiwalentu, a Nadleśnictwo Żagań nie występowało o jego wypłatę, reprezentując stanowisko przedstawione przez Nadleśnictwo Wymiarki; koszty zarządu obwodem łowieckim (OHZ) ponosi w całości Nadleśnictwo Wymiarki.

(dowód: akta kontroli str. 256-260)

NIK zwraca uwagę, że ekwiwalent czynszu należny jest każdej gminie i nadleśnictwu w obrębie których leżą OHZ.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

5. Funkcjonowanie nadzoru nad działalnością dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich

Opis stanu faktycznego

5.1. Na terenie Nadleśnictwa znajdują się dwa obwody dzierżawione nr 228 oraz nr 231 przez Koło Łowieckie „Cietrzew” Żary. Obwód nr 228 położony jest na terenie czterech gmin: gminy Żary, Trzebiel, Przewóz oraz Lipinki Łużyckie natomiast obwód 231 na terenie gmin Przewóz oraz Trzebiel. Dzierżawca każdorazowo przedkładał roczne plany łowieckie Nadleśniczemu do zatwierdzenia w wymaganym terminie (do 21 marca). Plany były uzgadniane przez Przewodniczącego Zarządu Okręgowego PZŁ oraz zatwierdzane przez Nadleśniczego terminowo tj. w ciągu 7 dni od daty złożenia. Nie stwierdzono przypadków odmowy zatwierdzenia planu. Plany dotyczące obwodu nr 228 były opiniowane przez trzech z czterech wójtów gmin na terenie, których położony jest obwód (brak opinii wójta gminy Żary), natomiast plany dotyczące obwodu nr 231 zostały zaopiniowane przez jednego wójta z dwóch gmin (brak opinii wójta gminy Trzebiel). Plany pozyskania zwierzyny grubej w badanym okresie nie były zmieniane.

(dowód: akta kontroli str. 49-67, 79-80)

5.2. Realizacja planu pozyskania zwierzyny grubej w dzierżawionych obwodach przedstawiała się następująco:

- w obwodzie nr 228
  - w roku gospodarczym 2012/2013 plan został zrealizowany za wyjątkiem odstrzału dzików w przypadku, których wykonanie było niższe o 32 szt. (plan 159 szt., wykonanie 127 szt.),
  - w roku gospodarczym 2013/2014 wykonanie w przypadku jeleni było niższe o 4 szt. w stosunku do planu (plan 116 szt., wykonanie 112 szt.), w przypadku saren wyższe o 2 szt. (plan 60 szt., wykonanie 62 szt.), ale w żadnym przypadku nie przekroczyło wartości minimalnych i maksymalnych planu, natomiast w przypadku dzików wykonanie planu było niższe o 30 szt. (plan 162 szt., wykonanie 132 szt.),
- w obwodzie nr 231
  - w roku gospodarczym 2012/2013 plan został zrealizowany za wyjątkiem odstrzału dzików wykonanie było niższe o 8 szt. (plan 52, wykonanie 44 szt.),
  - w roku gospodarczym 2013/2014 wykonanie w przypadku jeleni było niższe o 3 szt. w stosunku do planu (plan 55 szt., wykonanie 52 szt.), w przypadku saren wyższe o 2 szt. (plan 50 szt., wykonanie 52 szt.) natomiast w przypadku dzików wykonanie planu było niższe o 6 szt. (plan 60 szt., wykonanie 54 szt.), we wszystkich przypadkach rozbieżności w wykonaniu nie przekraczały wartości minimalnych i maksymalnych planu.

(dowód: akta kontroli str. 107, 49-67)

5.3. W badanym okresie wpływy do Nadleśnictwa z tytułu dzierżawy obwodów wynosiły odpowiednio w roku gospodarczym 2012/2013 - 33.714,80 zł (obwód nr 228 – 25.633,64 zł, obwód nr 231 – 8.081,17 zł), w 2013/2014 – 34.455 zł (obwód nr 228 – 26.176,17 zł, obwód nr 231 – 8.279,44 zł).

(dowód: akta kontroli str. 103-106)

Czynsze zostały uiszczone przez wydzierżawiającego w terminach określonych umową³⁵ i kwotach naliczonych przez Nadleśnictwo.

(dowód: akta kontroli str. 417-418)

Podstawą naliczenia czynszów był iloczyn ilości hektarów powierzchni ogólnej obwodu łowieckiego (łącznie z powierzchnią wyłączoną) i równowartości pieniężnej żyta, z uwzględnieniem kategorii obwodu.

(dowód: akta kontroli str. 101-102)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

³⁵ Termin umowy: do 15 maja danego roku. Wpłaty zostały dokonane: 14.05.2012 r. i 10.05.2013 r.

1. Nadleśniczy zatwierdził roczne plany łowieckie (na sezon 2012/2013 oraz 2013/2014) dla dwóch dzierżawionych przez Koło Łowieckie „Cietrzew” Żary obwodów łowieckich (nr 228 i 231), pomimo nie przedłożenia przez dzierżawcę wraz z ww. planami kompletu wymaganych opinii wójtów, co stanowiło naruszenie art. 8 ust. 3a ustawy Prawo łowieckie oraz § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie rocznych planów łowieckich i wieloletnich łowieckich planów hodowlanych.

Plany dotyczące obwodu 228 zostały zaopiniowane przez wójtów trzech z czterech gmin³⁶, na terenie których położony jest obwód (brak opinii wójta Gminy Żary), natomiast plany dotyczące obwodu 231 zostały zaopiniowane przez wójta jednej z dwóch gmin³⁷, na terenie których położony jest obwód (brak opinii wójta Gminy Trzebiel).

Wymóg opiniowania planów przez wszystkich wójtów gmin na terenie których położony jest obwód łowiecki wynikał z § 4 ust. 5 ww. rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli str. 49-67, 79-80)

Nadleśniczy wyjaśnił, że obowiązek uzyskania opinii wszystkich właściwych wójtów ciąży na dzierżawcy obwodu łowieckiego art. 8 ust. 3a upł. w związku z powyższym w jego ocenie brak powołanej opinii (lub negatywna opinia) nie stanowi podstawy do odmowy zatwierdzenia rocznego planu łowieckiego.

Nadleśniczy zadeklarował, iż Nadleśnictwo mając na uwadze wagę przypisywaną opinii wójtów będzie zwracać dzierżawcy obwodu łowieckiego roczny plan łowiecki doręczony do zatwierdzenia bez opinii wszystkich właściwych wymienionych organów samorządu terytorialnego.

(dowód: akta kontroli str. 108-111)

2. Naliczając w sezonach 2012/2013 i 2013/2014 czynsze dzierżawne Nadleśnictwo przyjęło powierzchnię całkowitą obwodu, zamiast powierzchnię użytkową (nie odjęto powierzchni wyłączanej, nie wchodzącej w skład obwodu, o której mowa w art. 26 upł). W wyniku powyższego zawyżono czynsz wymagany od dzierżawców łącznie o 1.954,75 zł (w tym: za sezon 2012/2013 – 977,68 zł, a za sezon 2013/2014 – 977,07 zł).

Nadleśniczy wyjaśnił, iż przyczyną powyższego była pomyłka.

W toku kontroli Nadleśnictwo dokonało korekty naliczenia i zwróciło nadpłatę wdzierżawiającemu.

(dowód: akta kontroli str. 101-102, 256-260, 471-477)

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

Ocena cząstkowa

6. Funkcjonowanie straży łowieckiej

Opis stanu faktycznego

6.1. Do każdego z obwodów łowieckich OHZ zarządzanego przez Nadleśnictwo przydzielono jednego pracownika na stanowisku leśniczego ds. łowieckich. Leśniczy, zgodnie z zakresem czynności oraz odbytymi szkoleniami oprócz prac związanych z hodowlą i pozyskiwaniem zwierzyny, szacowaniem szkód łowieckich, pełni jednocześnie funkcję strażników łowieckich.

Również Koło Łowieckie do ochrony każdego z dwóch dzierżawionych obwodów przydzieliło po jednym strażniku (osoby te pełnią swoje obowiązki społecznie).

Spełniony więc został wymóg wynikający z art. 36. ust. 2 upł zatrudnienia lub powołania przez zarządców i dzierżawców obwodów co najmniej jednego strażnika łowieckiego.

(dowód: akta kontroli str. 112-115, 119-129, 118)

6.2. Na terenie działania OHZ (obwód nr 227) w sezonie 2013/2014 stwierdzono trzy przypadki kłusownictwa z bronią, dwa dotyczyły zastrzelenia dzika, a jeden jelenia.

W każdym przypadku powiadomiono organy ścigania (dochodzenia zostały umorzone z powodu niewykrycia sprawcy przestępstwa).

(dowód: akta kontroli str. 156-158)

³⁶ Gminy: Żary, Trzebiel, Przewóz oraz Lipinki Łużyckie.

³⁷ Gminy: Przewóz oraz Trzebiel.

Odnotowane przez Koło Łowieckie przypadki kłusownictwa dotyczyły obwodu nr 228. W sezonie 2013/2014 zanotowano po jednym przypadku znalezienia wnyka oraz jelenia w urzędzeniach kłusowniczych.

(dowód: akta kontroli str. 112-117)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³⁸, wnosi o:

- 1) Przedkładanie do zatwierdzenia rocznych planów łowieckich OHZ wraz z kompletem wymaganych opinii.
- 2) Realizację wszystkich niezbędnych obowiązków ewidencyjnych i dokumentacyjnych w procesie szacowania szkód.
- 3) Rozliczanie należnego ekwiwalentu również pomiędzy uprawnione nadleśnictwa.
- 4) Egzekwowanie od dzierżawców obwodów łowieckich przedkładania wraz z planami łowieckimi kompletu wymaganych opinii.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, dnia 19 lutego 2015 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze

Kontroler
Krzysztof Jodko
Główny specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Zbysław Dobrowolski

.....
podpis

.....
podpis

³⁸ Dz. U. z 2012 r., poz.82 ze zm.